

Til alle

Deres ref.:

Vår ref.: HSAK202300335

Dato: 15-03-2023

Intern høring - forslag om endringer i Legeforeningens lover § 3-3-3 (4) assosierte medlemmer, § 3-7-3 Nmfs organer og § 3-2-2 stemmeplikt for sentralstyrets medlemmer

Legeforeningen hadde mottatt henvendelse fra Norsk arbeidsmedisinsk forening (Namf) om rekkevidden av bestemmelsen om assosierte medlemmer i yrkesforeningene. Legeforeningen hadde videre mottatt henvendelse fra Nmf med anmodning om endringer av Legeforeningens lover vedrørende Nmfs organer. I løpet av sentralstyreperioden var det også oppstått spørsmål om stemmeplikt for sentralstyrets medlemmer. Det foreslås endringer og klargjøringer i Legeforeningens lover.

Saken skal behandles av landsstyret.

Endringer i Legeforeningens lover vedtas av landsstyret med 2/3 flertall etter forutgående høringsrunde.

Dersom høringen virker relevant, bes det om at innspill sendes til Legeforeningen innen **2. mai 2023**. Det bes om at innspillene lastes opp direkte på Legeforeningens nettsider. Høringen finnes på [Legeforeningen.no](https://www.legeforening.no) under [Legeforeningens politikk – Høringer](#)

1. Assosierte medlemmer – lovenes § 3-3-3 (4)

Legeforeningen mottok høsten 2022 en henvendelse fra Namf hvor et styremedlem i forbindelse med et jobbskifte hadde blitt obligatorisk medlem i annen yrkesforening. Vedkommende ble tatt opp som assosiert medlem i Namf og spørsmålet om vedkommende kunne fortsette som styremedlem ble reist. Saken ble ikke aktuell da vedkommende fratradte som styremedlem, men saken har belyst at Legeforeningens lover ikke har en klar regulering av hvorvidt assosierte medlemmer i en yrkesforening kan bli valgt til/sitte i styret.

Utgangspunktet etter Legeforeningens lover er at det er åpnet opp for assosierte medlemmer for Legeforeningens avdelinger:

- a) Lokalforeninger.
- b) Yrkesforeninger.
- c) Fagmedisinske foreninger.
- d) Norsk medisinstudentforening.

Bestemmelsene om dette er regulert i lovenes § 3-3 Fellesbestemmelser for avdelinger på følgende måte:

*Avdelingene består av medlemmer som er obligatorisk tilmeldt, herunder medlemmer som er gått av med alders- eller uførepensjon og **assosierte medlemmer**. Legeforeningen fører medlemsregister for avdelingene.*

Utover denne generelle bestemmelse for Legeforeningens avdelinger er det bare fagmedisinske foreninger og yrkesforeningene som har regulert bestemmelser om assosierte medlemmer. Av disse er det mest inngående regulert for de fagmedisinske foreningene. I bestemmelsen om medlemskap for fagmedisinske foreninger i lovenes § 3-6-2 (7) fremgår følgende:

*Mot fastsatt kontingent kan også medlemmer av Legeforeningen som ønsker medlemskap i annen fagmedisinsk forening enn den/de som primært følger av plikten/retten til faglig medlemskap, opptas som **assosiert medlem**. Det samme gjelder personer med faglig tilhørighet til foreningens fagområde, men som har annen, ikke-medisinsk utdanningsbakgrunn. Leger som velger ikke å være medlem i Legeforeningen kan ikke bli **assosierte medlemmer** i fagmedisinsk forening.*

Bestemmelsen slår fast særregler for fagmiljøene som innebærer at leger som er ordinære medlemmer av annen fagmedisinsk forening kan opptas som assosierte medlemmer, og at det samme gjelder for personer med annen ikke-medisinsk utdanningsbakgrunn som har tilhørighet til fagområdet. For den første gruppen (leger som er ordinære medlemmer av annen fagmedisinsk forening) kan det samme prinsipp utledes av den generelle bestemmelsen i § 3-3.

For så vidt gjelder spørsmålet om valgbarhet til styreverv (og andre verv i foreningen) er det særskilt regulert for fagmedisinske foreninger at dette forutsetter at vedkommende er ordinært medlem i foreningen. Dette fremgår av lovenes § 3-3-3 (4) nr 3 på følgende måte:

*Til styret for fagmedisinsk forening skal det så langt det er mulig velges medlemmer fra alle helseregioner og tilstrebes at minst ett medlem er lege under spesialisering. **Alle ordinære medlemmer**, både spesialister og leger uten spesialistgodkjenning, som er tilmeldt eller har valgt medlemskap i en fagmedisinsk forening, er valgbar som leder, nestleder eller medlem i foreningens styre. Tilsvarende gjelder andre verv i foreningen.*

Bestemmelsen utelukker i sin ordlyd at assosierte medlemmer kan velges til verv i fagmedisinske foreninger. Bestemmelsen regulerer ikke uttrykkelig virkningen av at vedkommende bytter forening, og eventuelt fortsetter som assosiert medlem, men sentralstyret legger til grunn at intensjonen med bestemmelsen tilsier at man ikke kan fortsette i verv i foreningen uten ordinært medlemskap.

Når det gjelder yrkesforeningene er forholdet til assosierte medlemmer regulert i lovenes § 3-5-1 (4), hvor det fremkommer at assosierte medlemmer ikke har stemmerett:

*Yrkesforeningene kan gi **assosiert medlemskap** (uten stemmerett) til medlem av annen yrkesforening.*

Spørsmålet om assosierte medlemmer kan sitte som styremedlemmer i yrkesforeningene er ikke direkte regulert i Legeforeningens lover, men bestemmelsen i § 3-5-1 (4) trekker i retning av at man ikke kan det fordi det normalt er uforenelig med styreverv at man ikke har stemmerett. På den annen side kan det argumenteres for at ordlyden utfyllende regulerer begrensningene for assosierte medlemmer – at de ikke har stemmerett – og at de for øvrig har alle rettigheter.

Sentralstyret mener spørsmålet om assosierte medlemmers muligheter til å bekle verv er en prinsipiell problemstilling som bør reguleres i Legeforeningens lover. Det fremstår som uhensiktsmessig at medlemmer som ikke har stemmerett skal kunne bekle styreverv fordi det legger potensielle begrensninger på styrenes beslutningsdyktighet. Det anbefales derfor at Legeforeningen regulerer en slik begrensning i sine lover.

Sentralstyret mener imidlertid at problemstillingen reiser flere spørsmål som bør adresseres i saken. For det første er det et spørsmål om det bør være egne regler for yrkesforeningene, eller om assosierte medlemmer skal behandles likt slik at det gjelder samme bestemmelser i Legeforeningens avdelinger. For det annet er det et spørsmål om det skal være forskjell på valgbarhet (det å kunne bli valgt til et verv) versus muligheten til å fortsette å bekle verv ut valgperioden, etter et skifte av forening. For det tredje er det et spørsmål om bestemmelsen skal gjøres generell til å dekke både styreverv, og alle andre verv i foreningene.

Sentralstyret kan ikke se særlige grunner til at det skal være forskjell på reguleringen innenfor henholdsvis lokalforeninger, yrkesforeningene eller fagmedisinske foreninger. Det anbefales derfor inntatt en ny bestemmelse i lovenes § 3-3-3 som gjelder for alle Legeforeningens avdelinger, hvor det tas utgangspunkt i at assosierte medlemmer ikke kan velges til verv i avdelingene. Det foreslås også at bestemmelsen både gjelder styreverv og andre verv i foreningen etter modell fra § 3-3-3 (4) nr 3.

Spørsmålet om bestemmelsen skal gjelde fullt ut ved skifte av forening er etter sentralstyrets vurdering mer sammensatt. Det kan tenkes situasjoner hvor det er hensiktsmessig at et medlem som er valgt til et verv i en forening, og som deretter bytter foreningsledd, bør kunne fortsette i funksjonen. For eksempel kan det fremstå som uhensiktsmessig i noen situasjoner at man skifter ut et medlem av en valgkomite kort tid forut for selve valget. Det kan også tenkes situasjoner hvor vervet har medført betydelig arbeid, og hvor kontinuitet er viktig for avslutning av dette arbeidet.

Sentralstyret mener utgangspunktet bør være at vervet skal fratres ved skifte av foreningsledd, men vil anbefale at det kan åpnes opp for at det enkelte foreningsledd kan regulere noe annet i sine vedtekter. Forslaget innebærer at inngangsvilkåret for å inneha verv er at vedkommende er ordinært medlem i foreningen på valgtidspunktet. Forslaget innebærer videre at vedkommende fratrer ved overgang til annet foreningsledd innenfor samme søyle, men at det åpnes opp for at foreningsleddet i sine vedtekter kan regulere at vedkommende kan fortsette i vervet. Det vil da være opp til det enkelte foreningsledd om en slik bestemmelse skal finnes, og eventuelt for hvilke verv den skal gis anvendelse.

På denne bakgrunn fremmes det lovendringsforslag i § 3-3-3 (4) – nytt punkt 5 - med følgende ordlyd (endringer markert med gjennomstreking og kursiv):

§ 3-3-3 (4) Valgregler mv. for styrer i Legeforeningens avdelinger

(4) Valg skjer etter følgende regler:

1. Til styret for lokalforening velger yrkesforeningene og Norsk medisinstudentforening ett medlem og varamedlem etter hhv § 3-4-2 og § 3-7-3, 1. ledd, 3. setning.
2. Til styret for yrkesforening skal det så langt det er mulig velges medlemmer fra alle helseregioner.
3. Til styret for fagmedisinsk forening skal det så langt det er mulig velges medlemmer fra alle helseregioner og tilstrebes at minst ett medlem er lege under spesialisering. ~~Alle ordinære medlemmer, både spesialister og leger uten spesialistgodkjenning, som er tilmeldt eller har valgt medlemskap i en fagmedisinsk forening, er valgbar som leder, nestleder eller medlem i foreningens styre. Tilsvarende gjelder andre verv i foreningen.~~
4. Nestledere kan etter avdelingens bestemmelse velges i årsmøte eller velges av og blant styrets medlemmer. Det kan dertil velges sekretær og kasserer.
5. *Alle ordinære medlemmer er valgbar til foreningens styre. Tilsvarende gjelder andre verv i foreningen. Ved overgang til annen forening innenfor lokalforeninger, yrkesforeninger eller fagmedisinske foreninger fratres vervet, med mindre annet fremgår av avdelingens vedtekter.*

2. Nmfs organer – lovenes § 3-7-3

Norsk medisinstudentforening (Nmf) har sendt inn et lovendringsforslag som omhandler deres eget landsmøte. Forslaget går ut på justering av antallet representanter fra lokallag Nmf Utland i Nmfs landsmøte fra fire til seks representanter.

Bakgrunnen for forslaget er diskusjoner i styret i Nmf, hvor det er drøftet at lokallaget Nmf Utland har meget stor spredning i den geografiske utbredelsen av sine medlemmer. Det angis at bare i Europa har lokallaget medlemmer fra Irland i vest, til Latvia i øst. Fra Sverige i nord, til Kypros i sør. Medisinstudenter som studerer i så ulike land, har naturligvis ulike saker de anser som viktige.

For at den varierte medlemsmassen til Nmf Utland i større grad skal kunne bli representert under foreningens landsmøte, fremmer derfor Nmf forslag om å øke Nmf Utland sitt antall på delegat, fra fire til seks.

Forslaget går ut på endringer i Legeforeningens lover § 3-7-3. Bestemmelsen fastsetter hvilke organer med tilhørende sammensetning som gjelder for Nmf, og lyder i dag slik:

(1) Norsk medisinstudentforening skal ha et lokallag ved hvert av de medisinske fakulteter i Norge samt ett som omfatter medisinstudenter i utlandet. Lokallaget ledes av et lokallagsutvalg og lokallagsårsmøte. Lokallaget oppnevner ett medlem av regionutvalget og ett medlem med varamedlem til styret i den lokalforeningen som omfatter leger ved fakulteter.

(2) Landsmøtet er studentforeningens høyeste organ. Det består av fire representanter for hvert lokallag samt styret.

(3) Styret består av syv medlemmer, ett fra hvert lokallag samt fritt valgt leder og internasjonalt ansvarlig. Styrets funksjonstid er ett år. Det velges varamedlemmer for styrets medlemmer.

(4) Styrets medlemmer er Norsk medisinstudentforenings representanter i Legeforeningens landsstyre.

Nmfs forslag går ut på endringer av § 3-7-3 (2), og det er foreslått følgende formulering av denne bestemmelse (fet skrift på endringstekst):

*Landsmøtet er studentforeningens høyeste organ. Det består av fire representanter for hvert lokallag, **med unntak av lokallag Nmf Utland som har seks representanter**, samt styret.*

Det fremgår av forslaget at Nmf ikke vet om lovforslaget vil bli vedtatt av sitt eget landsmøte som avholdes i slutten av mars. Nmf angir at forslaget vil bli trukket dersom det ikke vedtas av landsmøtet. På den annen side vil det være i strid med Legeforeningens lover dersom landsmøtet vedtar endringen, og Legeforeningens lover ikke endres.

Sentralstyret har i diskusjoner med Nmfs leder fått forståelse for at Nmf også vurderer endringer i bestemmelsene for sammensetning av styret, men det er ikke fremmet lovendringsforslag innen fristen vedrørende dette.

Sentralstyret vil fremheve at strukturen som er valgt for Nmfs organer i Legeforeningens lover ikke harmonerer helt med det som er regulert i beskrevet om formålet til Nmf, regulert i Legeforeningens lover § 3-7-1 (2), hvor det fremkommer at

Foreningen fastsetter selv sine vedtekter med valgeregler, jf likevel § 3-3, 3 ledd.

Sentralstyret reiser spørsmål ved hensiktsmessigheten av at Legeforeningens lover konkret angir hvor mange medlemmer det skal være i Nmfs styre og landsstyre. Sammensetningen av Nmfs landsstyre er regulert i Nmfs egne vedtekter § 7.2

4. Landsstyret

4.1 Landsstyret er foreningens høyeste organ.

4.2 Landsstyret består av 27 medlemmer; fire fra hvert lokallag og sju fra nasjonalt styre. Lokallagenes representanter velges av de lokale årsmøtene

Sammensetningen av Nmfs styre er regulert i Nmfs vedtekter § 7.1

7. Nasjonalt styre

7.1 Nasjonalt styre består av syv medlemmer; ett fra hvert lokallag, samt fritt valgt leder og internasjonalt ansvarlig

Sentralstyret kan ikke se behovet for at landsstyret i Legeforeningen skal ha avgjørende myndighet over sammensetningen av Nmfs organer, og vil foreslå at dette er et forhold Nmf selv kan fastsette i sine vedtekter. Sentralstyret vil på denne bakgrunn foreslå følgende endringer i Legeforeningens lover § 3-7-3 (2) og (3):

(2) Landsmøtet er studentforeningens høyeste organ. Det består av ~~fire~~ representanter for hvert lokallag samt styret.

(3) Styret består av *minst* syv medlemmer, *som utgår* ~~ett~~ fra hvert lokallag samt fritt valgt leder og internasjonalt ansvarlig. Styrets funksjonstid er ett år. Det velges varamedlemmer for styrets medlemmer.

De foreslåtte endringer får ikke konsekvens for Nmfs delegater til Legeforeningens landsstyre, da denne representasjon fremgår av lovenes 3-1-1 (3) nr 6 på følgende måte:

6. Norsk medisinstudentforening velger seks representanter

3. Stemmeplikt for sentralstyrets medlemmer – lovenes § 3-2-2

I inneværende funksjonsperiode har det kommet opp spørsmål om sentralstyrets medlemmer har anledning til å avgi blank stemme i voteringer. Sentralstyret vurderer det slik at sentralstyrets medlemmer bør ha stemmeplikt i alle saker, men spørsmålet er ikke direkte regulert i Legeforeningens lover. Utgangspunktet er Legeforeningens lover § 3-2-2 (1) som omhandler sentralstyrets møter på følgende måte:

§ 3-2-2 Sentralstyrets møter

(1) Sentralstyret holder møte så ofte som saksbehandlingen gjør det nødvendig, eller når

presidenten eller to av styrets medlemmer forlanger det. Sentralstyret er beslutningsdyktig når seks medlemmer er til stede. I tilfelle stemmelikhet har presidenten to stemmer.

Det fremkommer av denne bestemmelsen regler om sentralstyrets beslutningsdyktighet (minst seks tilstedeværende styremedlemmer), og hva som er utslagsgivende ved stemmelikhet (presidentens stemme). Men det fremkommer etter ordlyden ikke noe om stemmeplikt. Sentralstyret vil anbefale at dette inntas i bestemmelsen, og vil anføre at det særlig er fire forhold som tillegges vekt i denne vurderingen.

For det første gjelder det for landsstyret regler om stemmeplikt. Dette er regulert i lovenes § **3-1-2 Landsstyrets funksjoner** punkt 7 på følgende måte:

Alle møtende landsstyreprerentanter har stemmerett og -plikt ved voteringer.

Sentralstyret er foreningens øverste organ mellom landsstyremøtene, og handler etter lovenes § 3-2-3 *med ansvar overfor landsstyret*. Sentralstyret har i kraft av sin funksjon en rett og plikt til å arbeide for å iverksette landsstyrets beslutninger. I en slik situasjon er det etter sentralstyrets vurdering ikke gode holdepunkter for at det skal gjelde andre regler for beslutninger i sentralstyret enn det gjør for landsstyret selv.

For det annet er sentralstyrets oppgaveportefølje som utøvende organ mellom landsstyremøtene omfattende. Landsstyret har gjennom Legeforeningens lover § 3-2-3 gitt følgende oppgaver til sentralstyret:

(1) Sentralstyret handler med ansvar overfor landsstyret og har til oppgave:

- 1. å ivareta foreningens formål ved å ha sin oppmerksomhet rettet mot alt som er av interesse for foreningen og dens medlemmer.*
- 2. å lede foreningens virksomhet, behandle saker som ikke etter § 4-1, nr. 4 blir avgjort av sentralstyret, disponere foreningens midler, utarbeide forslag til budsjett og utøve økonomiske fullmakter gitt av landsstyret jf. § 3-1-3 (1) nr. 5 d.*
- 3. å gi årsmelding og legge fram for landsstyret regnskap revidert av statsautorisert revisor.*
- 4. å tilsette generalsekretær og å fastsette generalsekretærens lønns-, arbeids- og øvrige vilkår. Sentralstyret fastsetter instruks for generalsekretæren og sentralstyret. Sentralstyremedlem som søker stillingen som generalsekretær må fratre sitt verv. En avtroppende president kan ikke søke stillingen som generalsekretær i de to første år etter at presidentperioden er avsluttet.*
- 5. å inngå kollektive avtaler om inntekts- og arbeidsvilkår m.v. med myndigheter og arbeidsgivere. Sentralstyret kan i slik forbindelse gå til plassoppsigelse og eventuelt iverksette arbeidsnedleggelse og blokade.*

I de føringer landsstyret har gitt sentralstyret ligger det etter sentralstyrets vurdering en implisitt forutsetning om at sentralstyrets medlemmer skal ta stilling i de sakene sentralstyret har til vurdering. Noe annet vil potensielt kunne svekke foreningens anseelse, og i ytterste konsekvens kunne virke lammende for driften.

For det tredje mener sentralstyret at hensynet til presidenten taler for at sentralstyret har stemmeplikt. Presidenten er etter Legeforeningens lover § 3-2-4 (1) gitt følgende oppgaver:

(1) Presidenten er foreningens øverste leder og sentralstyrets leder med plikt til regelmessig kontakt med sentralstyrets ledelse og plikt til på sentralstyrets vegne å ta hånd om foreningens fagpolitiske, helsepolitiske og interessepolitiske prosesser overfor myndighetene,

herunder lede eller delegere til andre å lede kollektive forhandlinger om medlemmers lønns- og arbeidsvilkår på sentralt nivå.

Sentralstyret vil peke på at dersom presidenten med tyngde skal kunne ivareta foreningens interesser på sentralstyrets vegne, må vedkommende vite hva sentralstyrets medlemmer mener om de aktuelle sakene. Det vil derfor ha formodningen mot seg at sentralstyrets medlemmer skal kunne stemme blankt når presidenten skal lede foreningen på sentralstyrets vegne.

For det fjerde mener sentralstyret at praksis i Legeforeningen taler for at sentralstyrets medlemmer har stemmeplikt. Sentralstyret kan ikke erindre at spørsmålet om det er anledning til å stemme blankt har vært reist før denne problemstillingen kom opp i desember 2022. Sentralstyret opptrer i stor grad som et konsensuspreget organ hvor det gjennom diskusjoner tas sikte på å oppnå enighet om vedtak alle kan stille seg bak. Hvis det ikke har vært mulig å oppnå slik enighet er det praksis for at vedtaket synliggjør stemmegivning og eventuelt stemmeforklaring.

Sentralstyret mener det er naturlig at man i Legeforeningens lover klargjør samme regler for sentralstyrets avstemninger som gjelder for landsstyret etter § 3.2.1 punkt 7.

Sentralstyret foreslår også en språklig justering av siste setning i bestemmelsen. Det fremkommer av denne setning at:

I tilfelle stemmelikhet har presidenten to stemmer.

Etter sentralstyrets syn er det mer naturlig å omtale dette slik at presidentens stemme teller dobbelt. Endringsforslaget har ingen materiell betydning.

På denne bakgrunn fremmes det forslag til lovendringer i § 3-2-2 (1) Sentralstyrets møter (endringer i kursiv):

(1) Sentralstyret holder møte så ofte som saksbehandlingen gjør det nødvendig, eller når presidenten eller to av styrets medlemmer forlanger det. Sentralstyret er beslutningsdyktig når seks medlemmer er til stede. *Sentralstyret har stemmerett og -plikt ved voteringer. I tilfelle stemmelikhet ~~har~~ teller presidentens ~~to~~ stemmer ~~dobbelt~~.*

Med hilsen
Den norske legeforening

Marlene Havn Sæther
Rådgiver helsepolitikk